Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebcrg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 114. Braşovŭ, Joi, 27 Mai (8 Iunie) 1893.

Ministrul Csaky şi autonomia confesională.

Din desbaterile camerei magnaţilorŭ asupra faimosului proiectŭ de lege privitorŭ la salariile învĕţătorescĭ, vomŭ releva astăḑĭ unŭ momentŭ pe câtŭ de straniu, pe atâtŭ de caracteristicŭ.

Archiereii românĭ gr. or. au reclamatŭ, precum scimŭ, cu ocasiunea acelorŭ desbaterĭ, respectarea neştirbită a autonomiei bisericei române gr. or. stabilită prin lege. Autonomia nóstră, ḑiseră ei, ne dă drepturĭ asupra şcólelorŭ nóstre confesionale. Nu merge dér, ca aceste drepturĭ sĕ fiă eludate şi călcate prin dispoşiţiunile noului proiectŭ de lege.

Lucru firescŭ şi fórte logicŭ, că archiereii noştri au vorbitŭ astfelŭ. Ce altŭ înţelesŭ ar puté sĕ aibă autonomia bisericei române gr. or., décă nu acela, ca sĕ li-se garanteze fiilorŭ ei, în limitele date de lege, unŭ cercŭ de desvoltare naţională pe terêmulŭ bisericescŭ şi culturalŭ? Acesta şi este scopulŭ Statutului organicŭ, înarticulatŭ în legile ţĕrei la anulŭ 1868.

Pe timpulŭ acela, şi de atuncĭ încóce până mai erĭ, alaltăerĭ, Statutulŭ privitorŭ la autonomia bisericei române gr. or. era privitŭ, ca şi legea de naţionalitate, adusă în acelaşĭ anŭ, ca o lege fundamentală, prin care aveau sĕ se reguleze raporturile naţionalitătilorŭ faţă cu statulŭ. Principiulŭ autonomiei confesionale era dér privitŭ ca unŭ principiu de viéţă pentru desvoltarea naţionalităţilorŭ nemaghiare. Aşa, celŭ puţinŭ, îlŭ interpreta la 1868 Deak, Eötvös şi soţĭ.

Succesorulŭ de aḑĭ alŭ lui Eötvös la instrucţiunea publică, contele Csaky, însĕ vine şi stabilesce unŭ principiu cu totulŭ contrarŭ aceluia, care a datŭ nascere Statutului organicŭ. Elŭ susţine, că autonomia bisericei române gr. or. nu este, decâtŭ o concesiune vremelnică, care póte fi orĭ şi când restrînsă, modificată, séu chiar înlăturată, décă legislatorilorŭ ungurĭ li se va păré, că acésta o pretindŭ interesele statului, drepturile statului şi scopulŭ statului, cum îlŭ înţelegŭ ei.

La 1868 se credea încă, că interesele statului pretindŭ, ca poporului românŭ sĕ 'i se garanteze, celŭ puţinŭ pe terenulŭ bisericescŭ, unŭ cercŭ óre-care de liberă desvoltare naţională. Atuncĭ s'a recunoscutŭ, că statulŭ avea datoria de a lua sub scutulŭ sĕu deosebitele interese de viéţă ale bisericelorŭ naţionale, şi aşa s'a născutŭ şi Statutulŭ organicŭ alŭ bisericei române gr. or.

Era învederatŭ, că autonomia diferitelorŭ confesiunĭ nu putea avé altŭ scopŭ, decâtŭ a-le îngrădi pe acestea faţă cu puterea statului, reservându-le unŭ cercŭ de drepturĭ proprii ale lorŭ. De aicĭ urma negreşitŭ, îndatorirea statului, de-a respecta, în propriulŭ sĕu interesŭ, acestŭ cercŭ de drepturĭ autonome.

Csaky însĕ vine acuma şi ḑice către archiereii românĭ: vĕ înşelaţĭ amarŭ, Prea Sânţiţilorŭ, décă credeţĭ, că n'ar fi admisŭ, ca printr'o dispoşiţiune mai nouă legislativă, autonomia vóstră bisericéscă sĕ fiă eludată, ér cerculŭ ei de drepturĭ sĕ fiă mărginitŭ. Mai întâiu chiar şi în Statutulŭ organicŭ se ḑice, că autonomia se póte validita numai între marginile legilorŭ ţĕrii; alŭ doilea: activitatea legislativă, desfăşurată dela 1868 încóce, dovedesce, că prin noue legĭ urmate de atuncĭ, s'au făcutŭ schimbărĭ şi s'au prescrisŭ alte diferite condiţiunĭ pe terêmulŭ autonomiei în afacerĭ şcolare, carĭ nu suntŭ prevĕḑute în Statutulŭ organicŭ (Art. de lege IX: 1868).

Din tóte acestea conchide ministrulŭ Csaky, că statulŭ ungarŭ, când primesce autonomia diferitelorŭ confesiunĭ în cartea legilorŭ sale, nu renunţă la dreptulŭ sĕu suveranŭ de legislaţiune, căcĭ interesele statului, drepturile statului şi ţinta statului nu potŭ fi subordinate, în nicĭ o împrejurare, unorŭ interese parţiale óre-care, séu unorŭ vederĭ parţiale óre-care.

Declaraţiunea acésta, făcută între aprobările majorităţii, dovedesce mai multŭ ca orĭ şi ce, că acţiunea de faţă a guvernului şi a dietei ungurescĭ e îndreptată făţişŭ în contra baselorŭ autonomiei confesionale, ce au fostŭ stabilite de guvernulŭ şi legislatorii ungurĭ dela 1868.

Absurditatea părerei susţinute de d-lŭ Csaky e prea bătĕtóre la ochĭ. Nu-i vorbă aicĭ, ca statulŭ sĕ renunţe la unŭ dreptŭ alŭ sĕu suveranŭ; ci e vorba, ca sĕ respecte nisce drepturĭ ale popórelorŭ sale; e vorba, ca sĕ scutéscă unŭ anumitŭ cercŭ deosebitŭ de desvoltare alŭ acestora, — şi tóte acestea în propriulŭ sĕu interesŭ.

Dér d-lŭ Csaky nu cunósce, decâtŭ interese maghiare, pe carĭ le identifică cu interesele statului, şi aşa ajunge la fatala conclusiune, că ţinta statului este nimicirea, ér nu păstrarea autonomiei confesiunilorŭ nemaghiare.

De aicĭ urméză, că autonomia confesională nu mai póte garanta aḑĭ întru nimicŭ interesele de desvoltare ale popórelorŭ nemaghiare. Datóre suntŭ prin urmare aceste popóre a pretinde, pentru asigurarea esistenţei lorŭ naţionale, alte garanţii multŭ mai puternice, decâtŭ le póte oferi autonomia confesională. Şi acestea nu le potŭ afla, decâtŭ în egala lorŭ îndreptăţire politică-naţională.

CRONICA POLITICA

— (26) Maiu.

Ḑiarele vienese apreciază **espunerea ministrului Kalnoky.** Ele se arată fórte satisfăcute de persistenţa, de firmitatea şi de intimitatea relaţiunilorŭ între statele triplei alianţe. Ele accentuéză importanta declaraţiunilorŭ ministrului în privinţa relaţiunilorŭ austro ruse. „Fremdenblatt“ ḑice, că cuvintele d lui de Kalnoky vorŭ produce efectŭ şi se va conta pe faptulŭ, de altmintrelea cunoscutŭ, că tripla alianţă esistă cu puterĭ imposante, ca unŭ puternicŭ sprijinŭ alŭ păcei în Europa. „Neue Fr. Presse“ consideră declaraţiune d-lui de Kalnoky, asupra relaţiunilorŭ austro-ruse, ca unŭ evenimentŭ suprinḑĕtorŭ şi importantŭ. Amicii umanităţii potŭ avé din acésta speranţe îmbucurătóre. „Vaterland“ ḑice, că espunerea indică o fasă nouă fórte îmbucurătóre în privinţa relaţiunilorŭ Austro-Ungariei şi care va provoca în Europa întrégă profundă recunoscinţă pentru împĕratulŭ şi pentru d. de Kalnoky. „Presse“ ḑice, că adversarii triplei alianţe vorŭ trebui sĕ presiste în convingerea, că acéstă alianţă nu póte fi sdruncinată şi că ea menţine firmŭ principiulŭ politicei de pace defensivă. Declaraţiunile d-lui de Kalnoky relative la Rusia vorŭ produce, negreşitŭ, pretutindenĭ o mare impresiune. — Vorbindŭ de declaraţiunile d lui de Kalnoky „Le Temps“ ḑice, că e de admiratŭ corectitudinea şi dragostea sinceră pentru pace a ministrului austro-ungarŭ. Nu este fără vre-unŭ avantagiu pentru liniştea Europei de a avé în diplomaţiă ómenĭ ca d-nii de Kalnoky şi de Caprivi. Fără ca cineva sĕ-şĭ facă o ilusiă asupra valorii practice a acestorŭ declaraţiunĭ liniştitóre, trebue însĕ a recunósce, că cuvintele

---

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

ESCURSIUNĬ

pe munţii Ţĕrei Bârsei şi ai Făgăraşului

de

Ioanŭ Turcu.

I. *Bucecciulŭ cu vêrfulŭ „LA OMŬ“, înălţime de 2508 metri. Munţĭ stâncoşĭ.*

(4) (Urmare).

Tocmai la mieḑulŭ nopţei, deşteptaţĭ de unŭ sunetŭ deosebitŭ, eşirămŭ afară sĕ vedemŭ, că ce este. Sunetulŭ se auḑea acuma şi mai bine, când étă, că în întunereculŭ nopţei vine din partea de către fundulŭ peşterei, ocolindŭ împregiurulŭ bisericei, o misteriósă figură, înaltă şi îmbrăcată cu o lungă haină négră. Era unŭ călugărŭ cu o prăjină de lemnŭ lungă pe umĕrŭ, pe care în partea dinainte era atêrnată o tócă de fierŭ, — cum suntŭ în clopotniţele bisericelorŭ de ritŭ orientalŭ, — pe carea călugărulŭ, cum ocolia biserica, o bătea din rĕsputerĭ. 'Lŭ întrebarămŭ: „Ce este asta, părinte?“ La ce fără a se opri, rĕspunse: „Batŭ tóca pentru slujba de mieḑulŭ nopţii, pe care noi o ţinemŭ regulatŭ în tóte nopţile“.

Isprăvindŭ călugărulŭ cu tocatulŭ, amŭ intratŭ şi noi în biserică, unde acuma erau toţĭ patru călugării. După ce amŭ statŭ puţintelŭ ne-amŭ întorsŭ îndĕrĕtŭ la foculŭ dinaintea mănăstirei şi amŭ intratŭ érăşĭ în chiliile, ce ni-s'au pusŭ la disposiţiă. Amŭ rĕmasŭ însĕ totŭ deşteptĭ până dimineţa, când apoi ni-amŭ scrisŭ şi noi numele pe păreţii mănăstirei, unde erau încă mulţime de nume scrise, aşişderea şi pe păreţii peşterei. După acestea, înainte de 6 óre, luându-ne rĕmasŭ bunŭ dela părintele Ghervasie, — căcĭ acuma érăşĭ era numai singurŭ aci, — amŭ plecatŭ dela „Schitŭ“ în josŭ pe lângă Ialomiţa, înaintândŭ până în dreptulŭ caselorŭ burlacului.

Aci amŭ trecutŭ Ialomiţa şi amŭ apucatŭ în susŭ pe poiană şi apoi pe plaiulŭ din muntele „Cocora“, prin pădurea de molitvŭ (bradŭ roşiu) de-acolo Astfelŭ înaintândŭ, amŭ ajunsŭ la stâna din muntele „Obârşia“. Aci, în apropierea stânei, în o poeniţă mai întinsă, se afla şi micŭ lacŭ, De aci amŭ înaintatŭ totŭ de-alungulŭ cóstei, pe partea stângă a Ialomiţei, pe de-asupra întinselorŭ pădurĭ de strĕpenĭ (Brumholz).

Strĕpenulŭ este unŭ sciu de bradŭ piticŭ, carele în aceste părţĭ ale Bucecciului, pe munţii *Colţii*, *Bĕtrâna*, *Domnele* şi *Obêrşia* întinḑêndu-se pe pămêntŭ cu marĭ strîmbăturĭ şi întreţăsându-şĭ singuratecele tulpinĭ una prin alta, cresce în cantităţĭ considerabile. Deşi nu e mai înaltŭ, ca de unŭ statŭ de omŭ, totuşĭ are tulpinĭ destulŭ de gróse, până cam la 30 cm. în diametru, şi aşa de desŭ întreţĕsute una prin alta, încâtŭ nu póte rĕsbi printre ele nicĭ omŭ, nicĭ animalŭ. Lemnŭ de strĕpĕnŭ atâta şi aşa mare, ca în aceştĭ munţĭ, nu se află nicĭ în Pétra Craiului şi nicĭ în munţii Făgăraşului.

Incă când amŭ pornitŭ dela „Schitŭ“ începuse sĕ picure puţinelŭ şi cum amŭ totŭ înaintatŭ de-alungulŭ cóstei, într'una se formau şi ridicau împrejurulŭ nostru neguricĭ de plóie, din care causă amŭ şi începutŭ a fi îngrijaţĭ, temêndu-ne, că în acea ḑi nu vomŭ puté eşi susŭ „La Omŭ“.

Ajunserămŭ pe cóstă, afară din regiunea lemnului, la unŭ locŭ, unde puţinŭ înaintea nóstră, mai de-asupra, la drépta, se vedea o formaţiune de pétră, ca figura unei femei îmbrăcată cu o manta lungă şi cu o pălăriă de sóre pe capŭ. Aci, fiindcă suntŭ în cale tarĭ pedecĭ de pétră, peste carĭ nu poţĭ trece călare, amŭ descălecatŭ şi fiăcare conducêndu şĭ calulŭ sĕu, amŭ trecutŭ peste acestŭ locŭ, ce nu ţine mai multŭ, ca 4—5 metrii. După aceea amŭ încălecatŭ éră şi plecândŭ mai departe, totŭ călare, amŭ suitŭ pe lângă isvórele Ialomiţei, până susŭ la vêrfulŭ *Obêrşiei, la târla micilorŭ.*

Pe partea dréptă a Ialomiţei, imediatŭ dela Schitŭ în susŭ, se întinde muntele *Bĕtrâna*, şi cam în faţa regiunei strĕpenului, şi de-acolo în susŭ până la isvorŭ se întinde muntele *„Dómnele“*.

In apropierea punctului, unde trebui sĕ descălecămŭ, se află imediatŭ lângă poteca de-asupra o piétră mare négră, pe care se vede adêncŭ imprimată o urmă ca de potcóvă de calŭ, tocmai aşa, ca şi când acéstă pétră ar fi fostŭ odată atâtŭ de móle, de a rĕmasŭ pe ea urma potcóvei apăsate acolo. Acéstă pétră şi urma imprimată pe ea, merită atenţiunea turiştilorŭ specialiştĭ.

Ajunşĭ pe vêrfulŭ Obêrşiei, de-asupra isvórelorŭ Ialomiţei, fiindcă începuse a ploua din grosŭ, — ploa o ploiă cu